

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/28/2018
Identifikačné číslo spisu: 6015200896
Dátum vydania rozhodnutia: 24.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6015200896.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Věry Nevedelovej a JUDr. Soni Langovej, v právnej veci navrhovateľa: B. Z. C., bytom E. XX, XXX XX K. K., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o starobnom dôchodku, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 20Sd/202/2015 zo dňa 27.09.2018 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 20Sd/202/2015 zo dňa 27.09.2018 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom zrušil rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 05.06.2015, ktorým odporkyňa podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon č. 100/1988Zb.“) a § 65 a § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa z 08.04.2014 o priznanie starobného dôchodku od 14.05.2013 s prihliadnutím na dobu výkonu služobného pomeru zaradenú v kategórii funkcií.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že pokračoval v konaní v intenciách uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/176/2016 zo dňa 03.07.2018, ktorý zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 27.01.2016, č. k. 20Sd/202/2015-40 a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že krajský súd sa nevysporiadal s navrhovateľom predloženými listinnými dôkazmi a právnou otázkou, či uvoľnenie navrhovateľa zo služobného pomeru podľa § 99 ods. 1 zákona č. 100/1970 Zb. a článku 100 ods. 1 písm. d/ nariadenia MV ČSSR č. 25/83 zo zdravotných dôvodov možno považovať za uvoľnenie zo zamestnania podľa § 12 ods. 3 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb.. Krajský súd opakovane posúdil aplikáciu relevantných právnych predpisov vo veci žiadosti navrhovateľa a dospel záveru, že Sociálna poisťovňa nesprávne interpretovala pri aplikácii ustanovenie § 12 ods. 3 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Krajský súd vyslovil, že „z dôkazov, ktoré mala Sociálna poisťovňa k dispozícii vyplýva, že došlo k situácii akú predpokladá táto právna norma, že navrhovateľ bol uvoľnený zo služby príslušníka ZNB, ktorú vtedy vykonával zo zdravotných dôvodov, a to preto, že natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu. Z ustanovenia § 12 ods. 3 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb. vyplýva, že dôvodom prevedenia alebo uvoľnenia je to, že občan natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu alebo ju nesmel vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou alebo pre dosiahnutie najvyššej prípustnej expozície... a, že ... z tohto ustanovenia nevyplýva opodstatnenosť ... podmienok, aké vyžaduje Sociálna poisťovňa v spojení s právnou úpravou vyplývajúcou zo zákona č. 100/1970 Zb. najmä, že by navrhovateľ musel byť prepustený zo služobného pomeru podľa § 100 ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1970 Zb., dokonca, že by sa mal stať invalidným a poberateľom invalidného dôchodku.“.

Krajský súd pre posúdenie danej veci považoval za významné aj stanovisko nadriadených navrhovateľa za súhlasu ktorých bol dňom 31.01.1990 uvoľnený zo služieb ZNB zo zdravotných dôvodov, keďže ho nevedeli previesť na funkciu, ktorá by zodpovedala jeho zdravotnému stavu a bola primeraná jeho schopnostiam, skúsenostiam a doterajšiemu zaradeniu. Pričom poukázal na text stanoviska nadriadených úplne korešpondujúci s článkom 100 ods. 1 písm. d/ nariadenia Ministra vnútra ČSSR č. 25 zo dňa 07.12.1983 k vykonaniu niektorých ustanovení zákona č. 100/1970 Zb., ktoré rieši uvoľnenie zo služobných pomerov zo zdravotných dôvodov.

Z dôvodov vyššie uvedených, krajský súd dospel k záveru, že „ak ustanovenie § 12 ods. 3 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb. nešpecifikuje, ako má byť uvoľnenie zo zdravotných dôvodov v zmysle osobitných predpisov realizované, ak nešpecifikuje, že by sa malo vychádzať z konkrétneho spôsobu skončenia zamestnania v zmysle osobitných predpisov (v danom prípade napríklad uvoľnením alebo prepustením, vznikom invalidity...) a že k uvoľneniu zo služobného pomeru u navrhovateľa došlo zo zdravotných dôvodov lebo natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu, potom navrhovateľovi vznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb.“.

K ostatným námietkam uviedol, že u navrhovateľa neprichádza do úvahy posudzovať vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., pretože navrhovateľ nespĺnil podmienku podľa ods. 2 tohto zákona, ktorá vyžaduje aby zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999, čo evidentne nebolo splnené, keďže služba u navrhovateľa trvala len do 31.01.1990.

Neuznal ani úvahu navrhovateľa o retroaktívnom pôsobení zákona vo vzťahu k tým bývalým príslušníkom, u ktorých trvala služba k 31.12.1999. Novela zákona určila pravidlá na novo, pričom nezasiahla do právnych vzťahov skôr založených (vzniknutých, či zaniknutých), pôsobí len do budúcnosti.

Navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., pretože v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií nezískal najmenej 20 rokov služby, na čo bol upozornený aj odporkyňou.

Napriek uvedeným čiastočným nesprávnym argumentáciám navrhovateľa krajský súd ustálil, že odporkyňa vec nesprávne právne posúdila pri aplikácii ustanovenia § 12 ods. 3 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. v spojení s § 14 ods. 2 písm. b/, § 14 ods. 4 a § 21 ods. 1 písm. b/ tohto zákona, čo vyústilo do zrušenia napadnutého rozhodnutia odporkyne a vrátenia veci odporkyňi na ďalšie konanie. Zároveň zaviazal odporkyňu na náhradu účelne vynaložených trov konania.

Proti rozsudku krajského súdu podala odporkyňa v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne potvrdí. Odporkyňa v odôvodnení rozhodnutia uviedla, že navrhovateľ nebol zo služobného pomeru uvoľnený v súvislosti s uskutočňovaním racionalizačných a organizačných opatrení (§ 12 ods. 3 písm. e/ zákona č. 100/1988

Zb.) a služobný pomer neskončil ani z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať doterajšiu prácu vzhľadom na jeho zdravotný stav (§ 12 ods. 3 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb.), práve s poukázaním na to, že jeho služobný pomer neskončil z dôvodu uvedeného v § 100 ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1970 Zb., ale služobný pomer skončil uvoľnením zo závažných osobných dôvodov, keď takéto skončenie služobného pomeru nie je možné považovať za skončenie služobného pomeru uvoľnením z dôvodu trvalej straty spôsobilosti vykonávať prácu vzhľadom na zdravotný stav. Konštatovala, že zo stanoviska Ministerstva vnútra Slovenskej republiky taktiež vyplýva, že navrhovateľ požiadal o priznanie platového vyrovnania v súlade s § 109 zákona č. 100/1970 Zb.. Toto platové vyrovnanie prislúcha o. i. aj vtedy, ak služobný pomer skončil uvoľnením zo závažných osobných alebo rodinných dôvodov, zároveň ak príslušník nemá nárok na dôchodok zo sociálneho zabezpečenia.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho správnosti.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“). V zmysle § 492 ods. 2 SSP odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Pri vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu, najvyšší súd s prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v celom rozsahu a iba na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia uvedie argumentáciu k odvolacím dôvodom.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporkyne z hľadiska, či navrhovateľ ku dňu 14.05.2013 spĺňa podmienky dovŕšenia dôchodkového veku a získania potrebnej doby dôchodkového poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok s prihliadnutím na dobu výkonu služobného pomeru zaradenú do I. kategórie funkcií.

Z ustanovenia § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. vyplýva, že poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak. Inak je dôchodkový vek ustanovený v § 274 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31.12.2023. Jedným z nárokov vyplývajúcich zo zaradenia do I. a II. pracovnej kategórie je možnosť zníženia dôchodkového veku za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb.; ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01.01.2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

Podľa § 21 ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb.; občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/.

Podľa § 12 ods. 3 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb.; rozhodným obdobím je obdobie desiatich po sebe

nasledujúcich kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom bol občan prevedený alebo uvoľnený zo zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a/ a b/ preto, že natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu alebo ju nesmel vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou alebo pre dosiahnutie najvyššej prípustnej expozície, 4) ak občan požiadal, aby sa prihládlo na toto rozhodné obdobie.

Z administratívneho spisu, ako aj z vyjadrení účastníkov konania nesporne vyplýva, že navrhovateľ vykonával službu príslušníka ZNB zaradenú do I. kategórie funkcií (§ 129 a § 130 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb.) v rozsahu viac ako 15 rokov (15 rokov a 127 dní) a že mu nevznikol nárok na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb. (§ 132), preto v zmysle § 14 ods. 4 tohto zákona sa služba zaradená do I. kategórie funkcií hodnotí, ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ tohto zákona.

Podľa § 99 ods. 1 zákona č. 100/1970 Zb.; príslušník musí byť uvoľnený zo služobného pomeru, ak o to požiada. Žiadosť musí byť písomná, a ak príslušník žiada o uvoľnenie zo závažných, osobných alebo rodinných dôvodov, musí byť v nej uvedený aj dôvod na uvoľnenie.

Podľa článku 100 ods. 1 písm. d/ nariadenia Ministra vnútra ČSSR zo 07.12.1983 č. 25 na vykonanie niektorých ustanovení zákona č. 100/1970 Zb. za závažné osobné a rodinné dôvody pre uvoľnenie príslušníka zo služobného pomeru sa predovšetkým považuje, ak príslušník nemôže podľa lekárskeho posudku vykonávať zo zdravotných dôvodov doterajšiu funkciu, alebo by jej výkon bol na ujmu jeho zdravia a nemožno ho previesť na funkciu, ktorá zodpovedá jeho schopnostiam, skúsenostiam a doterajšiemu služobnému zaradeniu.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1970 Zb.; príslušník musí byť prevedený na inú funkciu, ak podľa posudku lekárskej komisie natrvalo stratil zo zdravotných dôvodov schopnosť vykonávať doterajšiu funkciu, alebo by jej výkon bol na ujmu jeho zdravia, alebo ak jeho schopnosť na výkon služby je zo zdravotných dôvodov trvalo zmenená.

Odvolací súd v zhode s krajským súdom mal z doložených dôkazov (napr. lekárska komisia ZdÚ KS ZNB Banská Bystrica dňa 10.01.1990 stanovila klasifikáciu schopný služby v ZNB s obmedzením trvale, podľa nariadenia Ministerstva vnútra ČSSR č. 30/81, por. č. 414 písm. d/, č. 401 písm. a/, stupeň III. a navrhla zaradenie navrhovateľa na pracovisko bez väčšej psychickej záťaže, bez väčšej telesnej námahy a bez nočných služieb) za jednoznačne preukázané, že dôvodom uvoľnenia zo služobného pomeru bola skutočnosť, že zamestnávateľ pre navrhovateľa nemal inú vhodnú prácu, (vzhľadom na zistený zdravotný stav lekárskou komisiou zo dňa 10.01.1990, ktorou bola preukázaná skutočnosť, že navrhovateľ natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu alebo Kádrový rozkaz náčelníka, ktorým bol navrhovateľ uvoľnený zo služobného pomeru, tiež vo svojom obsahu uvádza, že k uvoľneniu dochádza zo závažných osobných dôvodov na základe vlastnej žiadosti podľa § 99 ods. 1 zákona č. 100/1970 Zb. a článku 100 ods. 1 písm. d/ nariadenia Ministerstva vnútra ČSSR č. 25/83 zo zdravotných dôvodov) na ktorú by mohol byť prevedený v zmysle § 18 ods. 1 písm. a/ zákona č. 100/1970 Zb..

Odvolací súd v zhode s názorom krajského súdu uvádza, že uvoľnenie navrhovateľa zo služobného pomeru podľa § 99 ods. 1 zákona č. 100/1970 Zb. a článku 100 ods. 1 písm. d/ nariadenia MV ČSSR č. 25/1983 zo zdravotných dôvodov je potrebné považovať za uvoľnenie zo zamestnania podľa § 12 ods. 3 písm. e/ zákona č. 100/1988 Zb..

Správne uviedol krajský súd, že v ďalšom konaní odporkyňa nanovo posúdi žiadosť navrhovateľa, vyhodnotí všetky dôkazy jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti, zohľadní zmenu skutkového stavu ku dňu rozhodovania a vydá rozhodnutie, ktoré náležite odôvodní. Správny orgán pri novom prejednaní veci je viazaný právnym názorom súdu.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s §

219 ods. 1, 2 OSP ako vecne správny.

Úspešnému navrhovateľovi odvolací súd priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 250k ods. 1 za použitia § 250d ods. 2 OSP. Navrhovateľ do troch pracovných dní od vyhlásenia rozsudku trovy konania nevyčíslil a ani zo spisu ku dňu vyhlásenia rozsudku jeho trovy nevyplývajú, preto odvolací súd navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 151 ods. 1 a 2 za použitia § 246c ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.